

ISIKSUSEKÜSIMUSTIKUD IK-15 JA ÕP-IK

Küsimustike tutvustus

Isiksusetestide võtmesõnaks on ainuomane loomuomaduste profiil, mis on kirjeldatav viie isiksuseomaduse kaudu. Isiksuseomaduste all mõeldakse püsivaid, ainult sellele inimesele omaseid käitumis- ja reageerimisviise.

Isiksuse dispositsioonilise lähenemise raames on püütud leida minimaalset arvu baasilisi omadusi, mis oleksid piisavad isiksuse kirjeldamiseks, ning on saabumas üksmeel, et isiksuslikke eripärasid on kõige tähenduslikum seletada viie suure omadusterühma kaudu.

- **Tundelaad** ehk emotsionaalne stabiilsus kirjeldab inimese emotsionaalsust ja tundlikkust. Kõrge emotsionaalse stabiilsusega inimesed on valdavalt rahulikud, pingevabad ja suudavad ka kriitilistes olukordades oma tundeid vaos hoida. Madala emotsionaalse stabiilsusega ehk neurootilised isikud seevastu kalduvad murelikkusele, närvilisusele ja ärevusele ning on suurema tõenäosusega rahulolematud nii enda kui ka ümbritsevatega.
- **Aktiivsustase** ehk ekstravertsus peegeldab inimese seltsivust ja suhtlemisvajadust. Kõrge aktiivsustasemega inimesed on keskmisest aktiivsemad suhtlejad, jutukad ja valdavalt optimistlikud. Teiste inimeste juhtimine ja uute suhete loomine ei valmista neile raskusi. Seltskonnas saavutavad nad enamasti liidri positsiooni. Madala aktiivsustasemega inimesed on introvertsed, reserveeritud, sõltumatud teistest inimestest ja naudivad keskmisest enam üksiolemist ja iseseisvat tegutsemist.
- **Suhtlemisviis** ehk sotsiaalsus näitab inimese positiivset või negatiivset orienteeritust teistele inimestele, mis väljendub vastavalt altruismis, kaastundlikkuses ja abivalmiduses või skeptilisuses ja egotsentrilisuses. Kõrge sotsiaalsuse skooriga inimesed peavad grupi vajadusi ja norme tähtsamateks isiklikest eesmärkidest ja püüdleavad harmoonia poole. Madala sotsiaalsuse skooriga inimesed lähtuvad eelkõige isiklikest normidest ja eesmärkidest ning pööravad vähem tähelepanu teistele inimestele.
- **Tegevusstiil** ehk meelegindlus väljendab inimese kohusetundlikkust, hoolikust, sihikindlust, edasipüüdlikkust ja usaldusväarsust. Kõrge skooriga inimestel on selgelt sõnastatud eesmärk, mille poole püüelda, ning nad tegutsevad selle suunas järjepidevalt ja distsiplineeritult. Nad suudavad ise luua töödistsipliini ja sellest kinni pidada, ei vaja väliseid organisatooreid. Madala tasemega inimesed on paindlikud ja vähem orienteeritud kindlate eesmärkide saavutamisele. Nad vahetavad ühe tegevuse kiiresti teise vastu, töös vajavad kindlaid etteantud reegleid.
- **Vastuvõtlikkus** ehk avatus, mille elementideks on hea kujutlusvõime, esteetikameel, vastuvõtlikkus tunnete, vahelduse otsimine, intellektuaalne uudishimu, loovus ja sallivus. Kõrge avatusega inimeste huvide ring on enamasti lai ja neid köidab kõik uudne, nad on oma suhtumistes üldiselt liberaalsemad ning pööravad oma tunnete ja sisemistele seisunditele rohkem tähelepanu. Madala skooriga inimeste huvide ring on kitsas, nad on oma suhtumistes konventsionaalsemad ning eelistavad sagedastele muudatustele tuttavaid ja rutiinseid tegevusi. Keskmise taseme skoor viitab huvile kõige uue vastu, samas eelistavad need inimesed töötada stabiilses ja vähest loomingulisust nõudvas keskkonnas.

Sellest lähtuvalt koosnevad Tripodi enesekohased isiksuseküsimustikud IK-15 ja ÕP-IK kokku viiest skaalast, kirjeldades selliseid isiksuse põhiomadusi nagu pingetaluvus ja emotsionaalne stabiilsus (*tundelaad*), tegutsemistahe ja suhtlemisvalmidus (*aktiivsustase*), leplikkus ja vastutulelikkus (*suhtlemisviis*), pühendumus ja järjekindlus (*tegutsemisstiil*) ning kohanemisvõime ja loovus (*vastuvõtlikkus*).

Lisaks nimetatud põhiskaaladele annavad küsimustikud hinnangu kitsamatele isiksuslikele näitajatele, nagu pingetaluvus, enesekontroll, rõõmsameelsus, suhtlemisvalmidus, eestvedamine, enesekindlus, empaatia, sihikindlus, kohanemisvõime ja enesehinnang.

Küsimustikud koosneb 144 väitest ja keskmine vastamise aeg on 15–25 minutit. Küsimustikule palutakse vastata 5-pallisel skaalal (5 = *täiesti nõus* ... 1 = *pole nõus*).

Tulemuste esitamine

Küsimustiku tagasisideraport esitab testile antud vastuste põhjal testitaitja tulemused võrrelduna esindusliku normgrupiga standardiseeritud skaalal 0...100, kus keskmist ehk tema eakaaslastega samaväärset isiksuseomaduse taset esindab standardskoor 50. Tulemused alla 30% võib lugeda keskmisest tasemest madalamaks ning tulemused üle 70% märkimisväärselt kõrgemaks. Isiksuseomadused jaotuvad inimeste seas selliselt, et keskmist taset esineb kõige enam ja see on omane ligikaudu pooltele hinnatava eakaaslastest. Keskmisest madalamaid ja kõrgemaid tulemusi esineb üldiselt oluliselt harvem. Seega keskmisest erinev tulemus peegeldab tavapärasest tugevamalt või iseloomulikumat väljendunud loomuomadust.

Iga vastaja saab unikaalse individuaalse isiksuseprofili (joonis 1), mis esitatakse testiraportis (joonis 2).

**Õpilaste
isiksuseomaduste
küsimustik ÕP-IK**

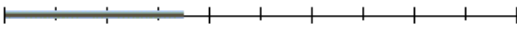
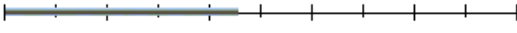

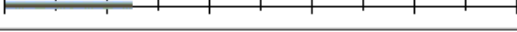

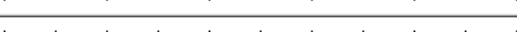

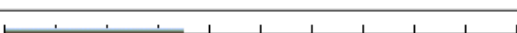
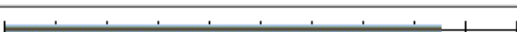
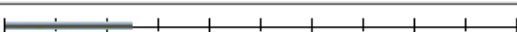

Nimi: Karmen Kivi
Täidetud: 11.10.2010

Käesolev enesekohane küsimustik kirjeldab selliseid isiksuse põhiomadusi nagu pingetaluvus ja emotsionaalne stabiilsus (*tundelaad*), tegutsemistahe ja suhtlemisvalmidus (*aktiivsustase*), leplikkus ja vastutulelikkus (*suhtlemisviis*), pühendumus ja järjekindlus (*tegutsemisstiil*) ning kohanemisvõime ja loovus (*vastuvõtlikkus*). Lisaks nimetatud põhiskaaladele annab küsimustik hinnangu sellistele kitsamatele isiksuslikele näitajatele nagu pingetaluvus, enesekontroll, rõõmsameelsus, suhtlemisvalmidus, eestvedamine, enesekindlus, empaatia, sihikindlus, kohanemisvõime ja enesehinnang.

Käesolev tagasisideraport esitab testile antud vastuste põhjal testitaitja tulemused võrrelduna paljude Eesti kooliõpilastega skaalal 0...100, kus keskmist ehk tema eakaaslastega samaväärset isiksuseomaduse taset esindab standardskoor 50. Tulemused alla 30% võib lugeda keskmisest tasemest madalamaks ning tulemused üle 70% märkimisväärselt kõrgemaks. Isiksuseomadused jaotuvad inimeste seas selliselt, et keskmist taset esineb kõige enam ja see on omane ligikaudu pooltele hinnatava eakaaslastest. Keskmisest madalamaid ja kõrgemaid tulemusi esineb üldiselt oluliselt harvem. Seega keskmisest erinev tulemus peegeldab tavapärasest tugevamalt või iseloomulikumat väljendunud loomuomadust.

Joonis 1. Küsimustiku tulemusraporti päise näidis.

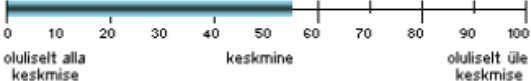
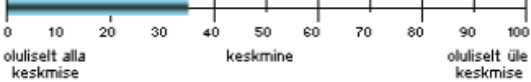
Tulemuste analüüsil ja interpreteerimisel on kõige selgema tähendusega väga kõrged (üle 80%) ja väga madalad skoorid (alla 20%) ehk nn võtmetunnused, mis ennustavad kõige enam ette inimesele iseloomulikku käitumisstiili. Äärmuslikud ehk väga kõrged või väga madalad tulemused viitavad inimesele, kelle puhul on käitumuslikud tendentsid selged ja suhteliselt ühesugused läbi erinevate situatsioonide. Kui äärmusesse langevaid omadusi on palju, on tegemist väga jõulise ja tugeva persooniga, mis võib samas ka viidata vähesele paindlikkusele ning tendentsile käituda alati ühesuguselt ning olukorda arvestamata. Keskmised skoorid viitavad paindlikule käitumisstiilile, mis väljendub kalduvuses püüda arvestada konkreetse situatsiooniga. Sellised inimesed ei ole oma käitumises ja suhtumistes ülemäära jäigad ning seetõttu ei pruugi nende käitumine olla alati ette ennustatav. Samas on nad paindlikumad ja oskavad enamasti oma käitumist vastavalt situatsioonile kujundada.

Individuaalne vastuste profiil		
Tundelaad		70-80%
Aktiivsustase		30-40%
Suhtlemisviis		40-50%
Tegutsemisstiil		80-90%
Vastuvõtlikkus		20-30%
Pingetaluvus		70-80%
Enesekontroll		80-90%
Rõõmsameelsus		40-50%
Suhtlemisvalmidus		60-70%
Eestvedamine		50-60%
Enesekindlus		70-80%
Empaatia		30-40%
Sihikindlus		80-90%
Kohanemisvõime		20-30%

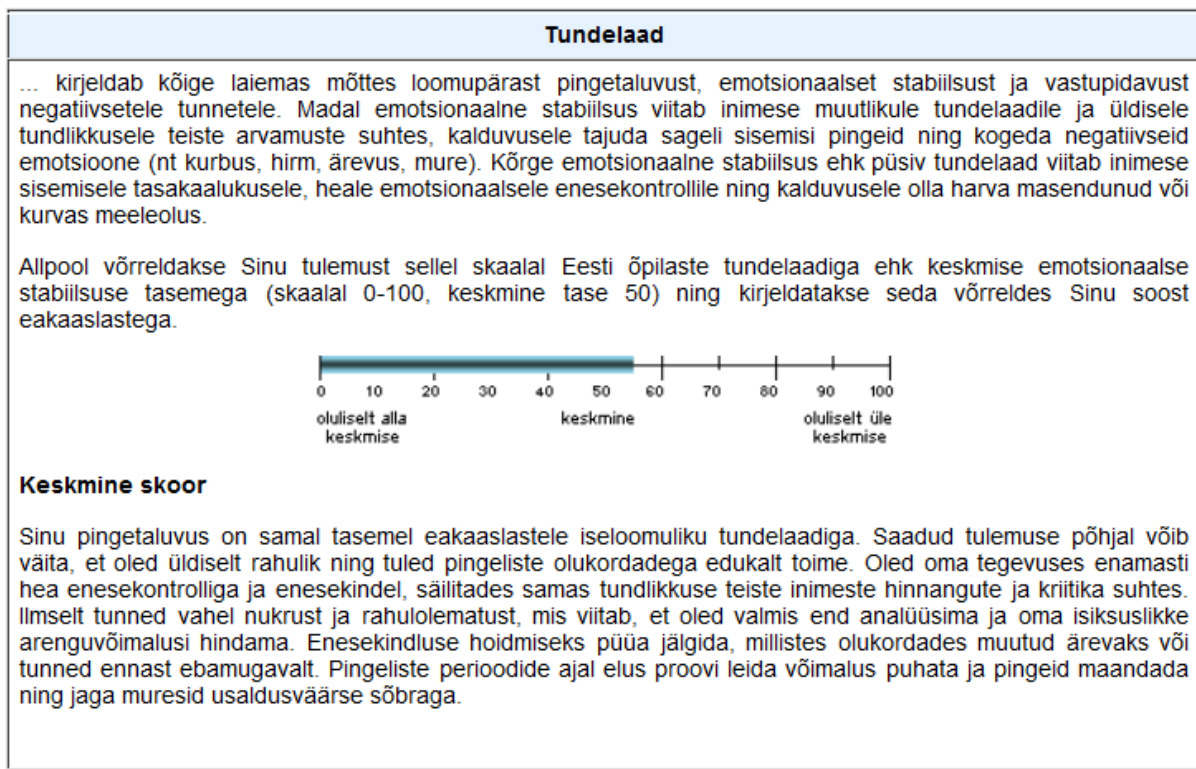
Joonis 2. Küsimustiku tulemusraporti individuaalprofili näidis.

Lisaks esitatakse vastaja eelistused detailsemalt kahes formaadis:

- testiraporti vorm A (joonis 7) on mõeldud eelkõige ülevaatliku tagasisidena testimist korraldavale Tripodi litsentseeritud testikasutajale. Testiraportis antakse ülevaade vastaja isiksuseomadustest kõigi skaalade lõikes koos madala ja kõrge taseme lühikirjeldusega;
- testiraporti vorm B (joonis 8) on koostatud personaalse tagasiside andmiseks küsimustiku täitjale. Raportis kirjutatakse pikemalt lahti kõigi skaalade sisututvustus ning seejärel vastaja tulemus antud skaalal koos kirjeldusega.

Oluliselt alla keskmise	Protentuaalne asetus keskmisega võrreldes	Oluliselt üle keskmise
Emotsionaalselt tundlik, hingeline, vastuvõtlik negatiivsetele tunnetele ja elamustele. Võib olla sageli muresev, ärrituv, ebakindel ja enesekriitiline.	<p style="text-align: center;">Tundelaad</p> <p style="text-align: center;">0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100</p> <p style="text-align: center;">oluliselt alla keskmise keskmine oluliselt üle keskmise</p>	Rahulik, tasakaalukas, enesekindel ja pingevaba. Hea enesekontroll ja otsusekindlus ka pingelistes olukordades.
Tagasihoidlik, vaoshoitud, vähese suhtlemisvajadusega. Võimalusel eelistab omaette tegustmist ja väldib aktiivset suhtlemist.	<p style="text-align: center;">Aktiivsustase</p> <p style="text-align: center;">0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100</p> <p style="text-align: center;">oluliselt alla keskmise keskmine oluliselt üle keskmise</p>	Seltsiv, jutukas, rõõmsameelne, optimistlik ja aktiivne. Ei valmista raskusi teiste inimeste juhtimine ja uute suhete loomine.

Joonis 3. Küsimustiku tulemusraporti (vorm A) skaalade näidis.

Joonis 4. Küsimustiku tulemusraporti (vorm B) skaalanäidis.

Normgrupp

November 2010 seisuga on normgrupi suuruseks **1781** inimest. Isiksuseküsimustiku õpilaste versiooni (**ÕP-IK**) normgruppi vanuses 15–19 aastat kuulub kokku 920 koolinoort. Isiksuseküsimustiku täiskasvanute versiooni (**IK-15**) normide vanusegrupp 20–26 aastat on esindatud 286 inimese andmetega ja selle normgrupi täiendamine ning normide stabiilsuse kontrollimine jätkub. Normgrupi andmete analüüs kinnitas, et andmehulk on testitulemuste väljastamiseks piisav ja selle vanusegruppi vastajaid võib käsitleda ühtse normgrupina.

Isiksuseküsimustiku skoorides leiti analüüside tulemusel ootuspäraselt soolisi erinevusi, mistõttu koostati küsimustikule soolised ja vanuselised normid, kus iga testitajaja tulemusi võrreldakse suure hulga samast soost eakaaslaste vastustega.

Reliaablus

Normandmete statistiline analüüs kinnitas küsimustiku väga kõrget sisemist reliaablust, kus skaalade keskmine Cronbachi alfa (α) oli .84, varieerudes vahemikus .76 kuni .92.

Valiidsus

Isiksuseküsimustik on valideeritud kolme mõõdiku suhtes, millest kaks lisaks tööalase suundumuse küsimustikule (TASK) on rahvusvaheliselt publitseeritud testid: EPIP-NEO (Mõttus, Pullmann ja Allik, 2006¹) ja Rosenbergi enesehinnangu skaala (Pullmann ja Allik, 2000²). Statistiline analüüs kinnitas ÕP-IK ja IK-15 testi tugevaid ootuspäraseid seoseid valideerivate testidega.

¹ Mõttus, R., Pullmann, H. & Allik, J. (2006). Towards more readable Big Five personality inventories. *European Journal of Psychological Assessment*, 22, 149–157.

² Pullmann, H., & Allik, J. (2000). General self-esteem: Its dimensionality, stability, and personality correlates in Estonian. *Personality and Individual Differences*, 28, 701–715.